

INFORMACJE

1. MIĘDZYNARODOWE SYMPOZJUM W LEUVEN: ANASTAZY SYNAITA I BIBLIA

W dniach **12-13 XII 2016 r.** członkowie projektu badawczego, który został nazwany *Od chaosu do uporządkowania (From Chaos to Order)*, działający w ramach Wydziału Teologii i Studiów Religijnych Uniwersytetu w Leuven, zorganizowali tamże (Collegium Veteranorum, St-Michielsstraat 4, B-3000 Leuven) międzynarodowe sympozjum nt. **Anastazy Synaita i Biblia** (*Anastasius Sinaita and the Bible*). W trakcie spotkania wygłoszono następujące referaty: Dimitrios Zaganas (Leuven), *Anastase le Sinaïte et/ou Anastase d'Alexandrie? Recherches nouvelles sur un grand inconnu*; Reinhart Ceulemans (Leuven), *The Bible Text of Anastasius' „Hexaameron”*; Ioannis Papadoyannakis (King's College London), *The Use of Question-and-Answer Method and Process in Anastasius' „Hexaameron”*; Vincent Deroche (Collège de France), *Un dialogue perdu d'Anastase adversus Iudaeos attesté par son „Hexaameron”*; André Binggeli (Paris), *Rôle et usage de l'Écriture dans les Récits d'Anastase le Sinaïte*; Konstantinos Terzopoulos (Aegina), *Rhetorical and Exegetical Appropriations of Scripture in Anastasius' Unpublished Homilies*.

2. II MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA O STUDIACH PATRYSTYCZNYCH

W dniach **28-31 III 2017 r.** w San Juan (Centro de Convenciones Guillermo Barrena Guzmán, The Catholic University of Cuyo Campus) w Argentynie została zorganizowana przez różne resorty działające w ramach The Catholic University of Cuyo (m.in. College of Philosophy and Humanities, Vice-Rector of Religious Education, Patristic Studies Institute [IEP], Interdisciplinary Center for Integral Studies [CIDEI]) **II Międzynarodowa Konferencja o Studiach Patrystycznych** (II International Conference on Patristic Studies), której przewodnim tematem było: **Odkrycia rękopisów z późnej starożytności: ich wpływ na badania patrystyczne i współczesny świat** (*The Discoveries of Manuscripts from Late Antiquity: Their Impact on Patristic Studies and the Contemporary World*). Konferencji towarzyszyło również inne wydarzenie, a mianowicie **I Spotkanie dotyczące Studiów Patrystycznych w Ameryce Łacińskiej** (The First Meeting on Patristic Studies in Ibero-America).

Temat konferencji podjął fundamentalny, ale często niezauważalny wymiar kierunku współczesnych studiów: gdyby nie dzieła starożytnych i średniowiecznych pisarzy, współczesny człowiek byłby ubogi, a wręcz niemy. To, co oni napisali lub to, czego postanowili nie pisać, języki, które znali, ich umiejętności interpretowania i tłumaczenia, popełnione błędy, dostępne materiały piśmiennicze, wpływ ówczesnych i późniejszych okoliczności na wybór i przekazanie tekstów, które pisali, cały ten dynamizm pisania i zachowywania tekstu w rękopisie, nadają mu niewątpliwie status świadka kultury z przeszłości. Ta żywotność sprawia, że badanie rękopisów jest dziś źródłem ciągłego odkrywania, zupełnie niezależnie od niezwykłych znalezisk pojedynczych manuskryptów lub

zbiorów rękopisów, które czasem wzbudzały entuzjazm wśród badaczy. Rękopisy to więcej niż teksty: są świadkami, których świadectwo można wydobyć tylko cierpliwą pracą i zmuśnym badaniem naukowym.

Więcej informacji na ten temat, wraz z bardzo obszernym programem, można znaleźć na stronie internetowej: <http://www.congresodemanuscrito.com>.

3. MIĘDZYNARODOWY OKRĄGLY STÓŁ: FLORES AUGUSTINI. AUGUSTYŃSKIE FLORILEGIA W ŚREDNIOWIECZU

W dniach **10-21 IV 2017 r.** LECTIO (Leuven Centre for the Study of the Transmission of Text and Ideas in Antiquity, the Middle Ages and the Renaissance) zorganizowało w Leuven spotkanie okrągłego stołu na temat: *Flores Augustini. Augustyńskie florilegia w średniowieczu* (*Flores Augustini. Augustinian Florilegia in the Middle Ages*).

W panteonie kościelnych autorów późnoantycznych, św. Augustyn jest tym, którego twórczość jest najbogatsza i najbardziej zróżnicowana. Bardzo wcześnie, bo tuż po jego śmierci, powstało zapotrzebowanie na kompilacje najbardziej niezwykłych lub użytecznych fragmentów jego ogromnej spuścizny, tematycznych lub parafrazujących jego oryginalne utwory. Augustyn, oprócz Hieronima i Grzegorza Wielkiego, należy do nielicznych autorów, którym poświęcano osobno takie florilegia. Dotychczasowy spis wszystkich antologii późnoantycznych i średniowiecznych, poświęconych wyłącznie Augustynowi, wykazuje niemal setkę tego typu utworów. Oczywiście, nie wszystkie z nich mają to samo znaczenie. Do ważniejszych należą *Excerpta* Wincentego z Lerynu, *Sententia* Prospera z Akwitanii, *Excerpta* Eugipiusza, augustyńskie florilegia na temat *Corpus Paulinum* Bedy Wielebnego i Florusa z Lyonu, czy też *Milleloquium veritatis* Bartłomieja z Urbino. Nie można więc lekceważyć wpływu tego, co słusznie można nazwać „gatunkiem literackim” dla zachodniej, ale także wschodniej wiedzy na temat dzieł i myśli Augustyna.

Okrągły stół umiejscowił te teksty w centrum uwagi, proponując studia porównawcze głównych antologii augustyńskich. A oto główne pytania, na jakie starali się odpowiedzieć prelegenci: Jakimi źródłami dysponowali kompilatorzy? Co sprawiło, że kompilatorzy ograniczyli się tylko do niektórych dzieł Augustyna? Jakie doktryny wpłynęły (świadomie lub nieświadomie) na wybór tekstów źródłowych? Czy manuskrypty zawierające te kompilacje pokazują stan średniowiecznego czytelnictwa lub ich wpływ na poszczególnych myślicieli? Jakie jest lub jakie powinno być miejsce florilegiów w edycji oryginalnych dzieł Augustyna? W jakim stopniu florilegia zasługują na wydanie krytyczne? Jakie problemy redakcyjne są specyficzne dla tych florilegiów, których zachowały się rękopisy źródłowe? Szczególną uwagę poświęcono antologiom jako tekstom, których analiza ukazuje edytorom zarówno omawiane dzieła, jaki i ogólnie rzecz biorąc samego Augustyna. Konfrontacja źródeł, metod i celów najważniejszych florilegiów pozwoliła na pewno lepiej zrozumieć recepcję Augustyna w średniowieczu, i jak jego myśl nabrała wyjątkowego kształtu.

Więcej informacji na ten temat, łącznie z programem i streszczeniami prelekcji, można znaleźć na stronie internetowej: <http://lectio.ghum.kuleuven.be/lectio/laboratory-for-text-editing>.

4. MIĘDZYKRAJOWE WARSZTATY: ŁACIŃSKOJĘZYCZNE PODRĘCZNIKI Z KRĘGU CHRZEŚCIJAŃSKIEGO ZACHODU (350-750)

W okresie późnej starożytności i wczesnego średniowiecza społeczeństwo zachodnioeuropejskie przechodziło szereg ważnych przekształceń. Badania przeprowadzone przez różnych uczonych, takich jak: Banniard, Chin, Courcelle, Gemeinhardt, Irvine, Kaster, Law, Riché i innych wykazały złożony historyczny rozwój edukacji kulturalnej we wskazanym czasie. Jednak wiele aspektów źródeł tekstowych dla tego procesu pozostaje jeszcze do szczegółowego zbadania. W związku z tym również korpus łacińskojęzycznych podręczników – dzieł gramatycznych, leksykograficznych i ortograficznych – stanowi bogate, ale wciąż nieodkryte źródło dokumentacji. Twórcami tego rodzaju podręczników byli m.in. Augustyn, Kasjodor, Izydor z Sewilli i Beda Wielebny, którzy propagowali wyraźnie chrześcijańską edukację i styl życia, a jednocześnie opierali się bezpośrednio lub pośrednio na Donacie i pogańskiej tradycji gramatycznej.

W celu kompleksowego i systematycznego zbadania wspomnianego korpusu Centrum Historiografii Językoznawstwa Uniwersytetu w Leuven zorganizowało – kładąc nacisk przede wszystkim na prelekcje i komunikaty poświęcone transformacjom tradycji gramatycznej, problemom terminologicznym i strukturalnym, regionalnemu zróżnicowaniu łacińskich, tekstowych refleksji nad praktykami dydaktycznymi oraz powiązania podręczników z szerszym kontekstem społeczno-kulturowym, w którym one powstały i były wykorzystywane – jednodniowe międzynarodowe warsztaty dotyczące podręczników języka łacińskiego z kręgu chrześcijaństwa zachodniego (350-750), które odbyły się **15 V 2017 r.** w Leuven. Komitet organizacyjny i naukowy tworzyli: Tim Denecker, Giovanbattista Galdi, Mark Janse, Gert Partoens, Pierre Swigger i Toon Van Hal (KU Leuven). Prelegentami byli m.in. Guillaume Bonnet (Dijon), Bruno Bureau (Lyon), Thorsten Fögen (Durham/Berlin), Anne Grondeux (Paryż), Louis Holtz (Paryż) i Bruno Rochette (Liège).

5. WARSZTATY NAUKOWE W CENTRUM STUDIÓW NAD KULTURĄ MANUSKRYPTÓW

Centrum Studiów nad Kulturą Manuskryptów działające przy Uniwersytecie w Hamburgu zorganizowało **23 VI 2017 r.** (Warburgstraße 26, Hamburg, sala nr 0001) warsztaty naukowe, których przewodnim tematem było: ***Hagiograficzno-homiletyczne kolekcje greckich, łacińskich i orientalnych manuskryptów – historie przekazywania ksiąg i tekstów w perspektywie porównawczej*** (*Hagiographico-Homiletic Collections in Greek, Latin and Oriental Manuscripts – Histories of Books and Text Transmission in a Comparative Perspective*). Celem tego projektu była perspektywa porównawcza dotycząca pochodzenia i rozwoju „kolekcji hagiograficzno-kaznodziejskich”, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień metodologicznych i *instrumenta studiorum* (elektroniczne lub inne). Podczas spotkania zostały wygłoszone następujące referaty w ramach kilku sesji tematycznych: **I (The Greek Tradition)**: Sever Voicu (Rome), *The Earliest Greek Homilies*; Matthieu Cassin (Paris), *Gregory of Nyssa's Hagiographic Homilies: Authorial Tradition and Hagiographico-Homiletic Collections, a Comparison*; **II (The Coptic, Arabic and Ethiopic Traditions)**: Alin Suciu (Göttingen), *Greek Patristics in Coptic: Early Translations and Later Systematisations within Homilies*; Michael Muthreich (Göttingen), *Dionysius Areopagita in the Arabic and Ethiopic Homiletic Tradition*; Antonella Brita – Alessandro Bausi (Hamburg), *A Few Remarks on the Hagiographico-Homiletic Collections in Ethiopic*

Manuscripts; III (Specific Cases of Transmission Through Ancient Translations): André Binggeli (Paris), *The Transmission of Cyril of Scythopolis' Corpus in Greek and Oriental Hagiographico-Homiletic Collections*; **IV (Instrumenta Studiorum)**: Daniel Stoekl (Paris), THALES (konferencja video); André Binggeli – Matthieu Cassin (Paris), *BHGms (Pinnakes)*; Sergey Kim (München), *Liturgical Index of Ehrhard*; Sever Voicu (Rome), *Pseudo-Chrysostomica: An Online Database*; **V (The Armenian, Georgian and Slavonic Traditions)**: Bernard Outtier (Paris), *The Armenian Hagiographic-Homiletic Tradition*; Jost Gippert (Frankfurt), *Codex Vindobonensis Georg. 4: an Untypical mravaltavi*; Christian Hannick (Würzburg), *Zusammenstellung und Überlieferung der Hagiographisch-Homiletischen Sammlungen in der Slavischen Tradition des Mittelalters*.

6. ORIGENIANA DUODECIMA

W dniach **25-29 VI 2017 r.** w Jerozolimie (Beit Maersdorf, Mount Scopus) miały miejsce *Origeniana duodecima*, których przewodnim tematem była: ***Spuścizna Origenesa w Ziemi Świętej – opowieść o trzech miastach: Jerozolima, Cezarea i Betlejem*** (*Origen's Legacy in the Holy Land – A Tale of Three Cities: Jerusalem, Caesarea and Bethlehem*). Głównym organizatorem konferencji była prof. Brouria Bitton-Ashkelony – dyrektor Centrum Studiów nad Chrześcijaństwem Hebrajskiego Uniwersytetu w Jerozolimie (The Center for the Study of Christianity, The Hebrew University of Jerusalem) oraz prof. Daniel Salem – sekretarz wspomnianego Centrum Studiów.

Poszczególne prelekcje, pomijając wykład wprowadzający Lorenzo Perrone (University of Bologna) nt. *Origen and His Legacy in the Holy Land: Fortune and Misfortune of a Literary and Theological Heritage* wygłoszono w 31 sesjach, z których ostatnia była podsumowująca. Tematyka przedstawiała się następująco: Giovanni Hermanin de Reichenfeld (University of Exeter), *From Capernaum to Jerusalem: Origen's Sacred Geography of the Holy Land in his Commentaries on the Gospels*; Lavinia Cerioni (University of Nottingham), „Mother of Souls”: *The Holy City of Jerusalem in Origen's Commentary and Homily on the Song of Songs*; Agnès Aliau-Milhaud (Paris-Sorbonne University), *Bethabara and Gergesa (Origen, C1o VI, 204-211): Geographical Digression or Exegesis?*; Vito Limone (Vita-Salute San Raffaele University), Ὁδῶτα in *Origen: Origen's Use of the Term in Light of the Homilies on the Psalms*; Emanuela Prinzivalli (Sapienza University of Rome), *The City of God and the Cities of Men According to Origen*; Cordula Bandt (Berlin-Brandenburg Academy of Sciences and Humanities), *Temple Worship in the Exegesis of Psalms by Origen and his Successors*; Tommaso Interi (Catholic University of Milan), „A Place to Worship the Lord our God”: *Origen's Exegesis of the Holy Land in his Homilies on Prophets*; Valentina Marchetto (Foundation for Religious Sciences John XXIII), „Jerusalem... is the Divine Soul” (*FrLam VIII*): *The Holy Land in Origen's Early Work*; Joseph Sievers (Pontifical Biblical Institute), *Origen, Josephus, and Jerusalem*; Roberto Spataro (Salesian Pontifical University), *A Mystical Vision of the Holy Land: Considerations on Origen's Homilies on the Book of Joshua*; Franz Xaver Risch (Berlin-Brandenburg Academy of Sciences and Humanities), *Die Stufen des Tempels*; Samuel Fernández (Pontifical Catholic University of Chile), „That Man Who Appeared in Judaea” (*Prin. II, 6, 2*): *The Soteriological Function of the Humanity of the Son of God According to Origen's „De principiis”*; Katarina Pålsson (Lund University), *Likeness to Angels: Origen, Jerome and the Question of the Resurrection*; Stephen Carlson (Australian Catholic University), *Origen's Use of Papias*; Eric Scherbenke, *Selection, Preservation, and Production of Origen's Legacy: The Archetype of Codex von der Goltz (Athos Lavra 184 B. 64) and the Library of Caesarea*; Paul Hartog (Faith Baptist

Bible College and Theological Seminary), *Origen the Librarian and the Institutional Legacy of His Caesarean Library*; Francesca Minonne (Catholic University of Milan), *Origen and the Grammatical Process of διόρθωσις in the Library of Caesarea*; Francesco Celia (Vrije Universiteit Amsterdam), *Origen's Teaching in Caesarea: Reconsidering the Study of the Scriptures According to Gregory of Neocaesarea's Oratio Panegyrica*; Anita Shtrubel (The Hebrew University of Jerusalem), *The Perception of Language and its Importance to Origen in „Contra Celsum”*; Jussi Junni (University of Helsinki), *Being and Becoming in Celsum and Origen*; Satoshi Toda (Hokkaido University), *The So-Called Hellenization of Christianity and Origen*; Mark Del Cogliano (University of St. Thomas), *Eusebius of Caesarea's Defense of Origen in the Debate Between Paulinus of Tyre, Eusebius of Nicomedia, Asterius of Cappadocia, and Marcellus of Ancyra*; Sébastien Morlet (Paris-Sorbonne University), Συμφωνία: *an Origenian theme and its legacy in Eusebius of Caesarea*; Joonas Salminen (University of Helsinki), *Origen the Alexandrian Ascetic? Eusebius' Description in the Light of Clement's Practical Instructions*; Patricia Ciner (National University of San Juan, Catholic University of Cuyo), *Commentary on the Gospel of John: The History and Content of a Masterpiece Written Between Alexandria and Caesarea*; Carl Johan Berglund (Uppsala University), *Discerning Quotations from Heracleon in Origen's „Commentary on the Gospel of John”*; Domenico Pazzini (GIROTA), *De Alexandria à Césarée: la voie négative du „Commentaire sur Jean”*; Christoph Marksches (Humboldt University of Berlin), *Local Knowledge vs. Religious Imaging: Origen and the Holy Land*; Oded Irshai (The Hebrew University of Jerusalem), *A New Temple: Eusebius' Address on the Occasion of the Consecration of the New Church in Tyre (ca. 315 CE)*; Adele Monaci (University of Turin), *Eusèbe de Césarée et la Palestine*; Maya Goldberg (Vrije Universiteit Amsterdam), *Teaching Theodore of Mopsuestia to the Syrians: Anti-Allegorism in the Anonymous „Commentary on the Minor Pauline Epistles” in Ms Diyarbakir 22*; Cornelis Hoogerwerf (Vrije Universiteit Amsterdam), *Origen, „Destroyer of the Scriptures”?* *Origen and Theodore of Mopsuestia on Eph. 5:31-32*; Joseph Patrich (The Hebrew University of Jerusalem), *Caesarea Maritima in the Time of Origen*; Jesse Mirotznik (Harvard University), *Origen and the Sifra: A Comparative Genre Analysis*; Magdalena Wdowiak (Jagiellonian University), *The Seven Songs in Origen's „Commentary on the Song of Songs” and the Midrash of the Ten Songs*; Maren Niehoff (The Hebrew University of Jerusalem), *„In the Image of God”: A Dispute between Origen and the Rabbis*; Andrew Blaski (University of Edinburgh), *Jews, Christians, and the Conditions of Christological Interpretation in Origen's Work*; Gerald Bostock, *Origen's Unique Doctrine of the Trinity: Its Jewish and Egyptian Sources*; Gianluca Piscini (François Rabelais University), *Trois versions de Phinees. Nombres 25,7-13 dans la tradition alexandrine (Philon, Origène, Cyrille)*; Marc Hirshman (The Hebrew University of Jerusalem), *Origen, Copyists and Books of Aggada*; Jessica van't Westeinde – Eberhard Karls (University Tübingen), *Jerome and his Jewish Relations in the Holy Land*; Mark James (Fordham University), *Hermeneutic Reason in Origen and the Ishmaelean Midrash*; Anders-Christian Jacobsen (Aarhus University), *Body and Soul in Origen's Theology*; Alfons Fürst (University of Münster), *Body and Soul in Origen's Theology*; Elisa Zocchi (University of Münster), *„Where the Human Senses Become Spiritual, Faith Becomes Sensory”: Corporeality and Spiritual Senses in Balthasar's Reading of Origen*; Lenka Karfikova (Charles University in Prague), *Is Romans 9:11 a Proof for or Against the Soul's Preexistence? Origen and Augustine in Comparison*; John Zaleski (Harvard University), *„The Nous is the Head of the Soul”: Remaking Origen's and Evagrius's Anthropology for the Church of the East*; Leszek Misiarczyk (Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw), *Origen as a Source of Evagrian Eight Passionate Thoughts*; Monica Tobon (Franciscan International Study Center), *Sins and the Flesh: Evagrius, Jerusalem and the crisis of Christ*; Christian Hengstermann

(Cambridge University), *Voluntas et propositum. The Notion of Will in Jerome's and Rufinus's Translations of Origen's „On First Principles” and the „Commentary on Romans”*; Maurizio Girolami (Facoltà Teologica del Triveneto), *Bible and/or Tradition in the Works of Origen, Rufinus, and Jerome*; Justin Lee (Durham University), *„Seek and Ye Shall Find”: Rufinus and the Search for Origen's Trinitarian Orthodoxy*; Aaron Johnson (Lee University), *Cities Divine and Demonic in Eusebius of Caesarea*; Marie-Odile Boulnois (École Pratique des Hautes Études), *Mambré: Du chêne de la vision au lieu de pèlerinage*; Nikolaos Kouremenos (The Center for the Study of Christianity, The Hebrew University), *The Interpretation of the Song of Songs in Shenute's „As I Sat on a Mountain”: Examining the Influence of Origen's Hermeneutic Principles on Coptic Literature*; Vladimir Baranov (Novosibirsk State University of Architecture, Design and Arts), *First Responses to Iconoclasm in Byzantium and Origen's Tradition: The Cases of Constantinople and Palestine*; Irina Tamarkina (The Center for the Study of Christianity, The Hebrew University), *Sharing Places and Dividing Memories: Space, Memory and Community in the Miaphysite and Chalcedonian Polemics of the Fifth and Sixth Centuries*; Robin D. Young (Catholic University of America), *The Fragmentation and Reapplication of Origen's Psalms Homilies: Evagrius' Psalms Scholia and the Rereading of an Interpretive Collection*; Marco Rizzi (Catholic University of Milan), *Philosophical Eclecticism and Grammatical Exegesis at Origen's School in Caesarea*; Anna Kharanauli (Ivane Javakhishvili Tbilisi State University), *Hexapla: Ekhdosis of Alexandrian Grammarian „Made in Caesarea”*; Pedro Daniel Fernández (Catholic University of Cuyo), *Alexandrie et Césarée: La continuité de l'itinéraire pédagogique d'Origène*; Harald Buchinger (University of Regensburg), *Pascha and Biblical Feasts in the Newly Identified „Homilies on the Psalms” and in the Larger Origenian and Palestinian Framework*; Natia Mirotadze (Ivane Javakhishvili Tbilisi State University), *Georgian Versions of I Samuel: Witnesses for the Hexaplaric Readings*; Elizabeth Dively Lauro, *History and Context of Origen's Relation of the Two Seraphim to the Son and Holy Spirit*; Zachary Keith (Catholic University of America), *Riding on the Heads of Dragons: Origen's Scriptural Influence in Saint John of Damascus*; Dimitrios Zaganas (University of Leuven), *Origen's Legacy in the „Hexaemeron” of Anastasius of Sinai: A First Assessment*; Raffaele Tondini (University of Padua), *Photius as Origen's reader (and editor)*; Samuel Johnson (University of Notre Dame), *„To Preserve the Words of Moses”: The Sacrifice of the Law in Origen's „Homilies on Leviticus”*; Maria Fallica (Sapienza University of Rome), *On the Resurrection of the Body: Origen's Shadow in the Debates Between Lelio Sozzini, John Calvin and Heinrich Bullinger*; Yonatan Moss (The Hebrew University of Jerusalem), *„Oil Emptied Out”: Transformations in Late Ancient Understandings of Kenosis and the Revelation of Torah*; Sergey Trostyanskiy (Union Theological Seminary in the City of New York), *Time and Eternity in Origen of Alexandria's Conception of God the Word's Generation*; Anna Zhyrkova (Ignatianum University in Kraków), *Philosophical Premises of Origen's Teaching on Christ as an Ontological Unity*; Marcin Podbielski (Ignatianum University in Kraków), *Evagrius of Pontus and the Gnostic Principle of Mathetic Identity*; David Satran (The Hebrew University of Jerusalem), *„What Friend is not to be Feared as a Future Enemy?”: Thoughts on the First Origenist Controversy (393-403)*; Nikolai Lipatov-Chicherin (University of Birmingham), *Tradition about Adam's Burial on Golgotha and the Origenist Controversy of the Late Fourth Century*; Annette Von Stockhausen (Berlin-Brandenburg Academy of Sciences and Humanities), *The Synod of Jerusalem (a. 400) in the Anti-Origenist „Letter Dossier” of Jerome*; Andrew Cain (University of Colorado), *Je-rome's Appropriation of Origen in his Pauline Commentaries and the Architecture of Exegetical Authority*; Hillel Newman (University of Haifa), *Jerome in the Holy Land: The Legacy of Origen and the Legacy of the Jews Proposals for Origeniana XIII.*

7. II KOLOKWIUM BIZANTYŃSKIE UNIwersYTETU W BUENOS AIRES

W dniach **28-29 VIII 2017 r.** Sección de Filología Medieval, Instituto de Filología Clásica oraz Facultad de Filosofía y Letras działające w ramach Universidad de Buenos Aires (UBA), pod patronatem wielu uznanych w świecie naukowym instytucji, jak m.in.: Asociación Internacional de Estudios Bizantinos (AIEB/IABS); Instituto de Estudios Grecolatinos „Francisco Nόvoa” (Pontificia Universidad Católica Argentina = UCA); Instituto Multidisciplinario de Historia y Ciencias Humanas (Consejo Nacional de Investigaciones Científicas y Técnicas = CONICET), Sociedad Argentina de Estudios Medievales (SAEMED), Asociación Argentina de Estudios Clásicos (AADEC), Academia Argentina de Letras (AAL), Sociedad Española de Bizantinística (SEB), Centro de Estudios Griegos, Bizantinos y Neohelénicos „Fotios Mallerós” (Universidad de Chile), Fundación Cariátide (Argentina) zorganizowało II Kolokwium Bizantyńskie Uniwersytetu w Buenos Aires, pod przewodnim tematem: *Między czystością i pożądaniem: seks i miłość w Bizancjum* (*Entre castidad y lujuria. Sexo y amor en Bizancio*)

Na ten temat wiele już napisano, począwszy od artykułu A. Kazhdana (*Byzantine Hagiography and Sex in the Fifth to Twelfth Century*, DOP 44:1990, 131-143), czy stosunkowo niedawno wydanej monografii V. Burrus (*The Sex Lives of Saints: an Erotics of Ancient Hagiography*, Chicago 2004), niemniej jednak żadne badania kompleksowo nie obejmują takich zagadnień dotyczących bizantynistyki, jak miłość Boska i ludzka, kodyfikacja związku między płciami, interakcja między wyznawaną moralnością a praktyką seksualną. Z punktu widzenia historycznego, socjologicznego, czy też antropologicznego jest jeszcze wiele do zrobienia w tej dziedzinie. Dlatego organizowane kolokwium ma na celu zgromadzenie materiałów odnośnie do tej tematyki. Organizatorzy, ze szczególnym uwzględnieniem narracji, przywiązują szczególną wagę do miłości jako dynamicznej zasady w bizantyńskim opowiadaniu: hagiograficznym, historycznym, powieściopisarskim lub jakimkolwiek innym. Oczekują też takich wystąpień, jednak inne tematy związane z tą dziedziną będą również uwzględniane.

Więcej informacji na ten temat można uzyskać na stronie internetowej: http://www.aabs.org.au/wp-content/uploads/2017/04/UBA_2017_callEnglish_infoSpanish.pdf.

8. X SEMINARIUM STUDIÓW PATRYSTYCZNYCH W CHILE

Od 1977 r., co 4 lata, Wydziały Teologiczny i Filozoficzny Papieskiego Uniwersytetu Katolickiego w Chile organizowały **specjalistyczne Seminaria Patrystyczne**, które dla wielu uczonych stały się inspiracją do rozwoju badań patrystycznych w Ameryce Łacińskiej. W dniach **29 VIII - 1 IX 2017 r.** zostanie zorganizowane dziesiąte już tego typu spotkanie. Miejscem spotkania będzie Campus San Joaquín Papieskiego Uniwersytetu Katolickiego w Chile (Vicuña Mackenna 4860).

Obszerny program ujmuje następujące prelekcje: Xavier Morales, *Las operaciones personales en la teología trinitaria de Orígenes*; Anneliese Meis, *El Misterio del rostro en la comprensión de Ex 3, 14 según Gregorio de Nisa*, „ComCant” I y X; Mariano Troiano, „*Su muerte es fuente de vida para muchos*”. *Recapitulación en Ireneo de Lyon y Cristología valentiniana*; Manfred Svensson, *El irracionalismo de Tertuliano. Una reconsideración*; Juan Carlos Alby, *Bautismo y curación en el Libro de Elchasai*; Patricio De Navascués, *El fr. 13 de Eustacio de Antioquia: exégesis y cristología*; Emanuel Fiano, *El concepto de πρόσωπον ἐνυπόστατον en el desarrollo de los debates trinitarios del*

siglo cuarto; Samuel Fernández, *Fragmentos teológicos de Fotino*; José Luis Narvaja, *La presencia de la teología de Eunomio en el „De Trinitate” I al III de Hilario*; Claudio Pierantoni, *Monarquianismo y doctrina de las tres hipóstasis en el „Contra Marcelo” de Eusebio de Cesarea*; José Carlos Caamaño, *Aportes para una reflexión dinámica del ser de Dios*; Vanda Kraft Soic – Ivan Bodrožić, *Gospel Poverty as a True Asset of Asceticism According to St. Jerome*; Łukasz Krzyszczuk, *Pilosi saltabunt ibi (Is 13,21). La identificación del se'irim en la exégesis de San Jerónimo*; Emanuela Prinzivalli, *La concepción patristica del tiempo y de la historia entre los siglos I y IV*; Leonardo Pons, *Participación en el Logos divino y progreso espiritual según Orígenes*; Fernando Soler, *El uso teológico de las metáforas de comer y beber en el „De Principiis” de Orígenes*; Alejandro Nicola, *Aproximación al concepto de paradoja en San Gregorio de Nisa*; Guillaume Bady, *Quinze homélies «nouvelles» de Jean Chrysostome*; Patricio Dominguez, *Figuras literarias de la divina providencia. Los oximoros en „Conf.” de S. Agustín*; Ignacio López, *La centralidad del amor en el pensamiento de Agustín de Hipona*; Eva Monardes, *Memoria y la posibilidad de autoconocimiento en el pensamiento de San Agustín*; Xavier Morales, *Búsqueda de fuentes textuales: el ejemplo del „Símbolo de Gregorio el Taumaturgo”*; Patricia Ciner, *Cómo leer el „Comentario al Evangelio de Juan” de Orígenes en los albores del siglo XXI*; Vlad Niculescu, *Seek, Knock, Ask. The Basic Outline of Origen's Bible Responsive*; Hernán Giudice, *Próspero de Aquitania*; Marcos Ruffa, *Implicancias del Prólogo de Juan en la patristica*; Cristián Sotomayor, *Ministerios eclesiales entre los siglos I y II*; Fernando Sagaspe, *Curia ciudadana y el sacerdocio en siglo IV-V*; Javier Barros, *De septem ordinibus ecclesiae. Un método teológico*; J.C. Inostroza, *Orígenes en el Com. Rom de Sto. Tomás de Aquino*; S. Cobo, *Recepción de los Padres en Catholicisme de H. de Lubac*; Federico Aguirre, *La patristica a la luz de la teología ortodoxa contemporánea: Christos Yannaras*; Javier Fuentes, *Comprensión probabilística de la apokatástasis*; Francisco Bastitta, *„Ser lo que quieras”: la libertad ontológica en Plotino y Gregorio de Nisa*; Eva Reyes-Gacitúa, *Gregorio de Nisa y la visión mística. Como un solo ojo, mirando al único bien*; Alexandru Prelipcean, *The Kontakion Eις ἕκαστον σεισμὸν καὶ ἐμπρησμὸν of Romanos the Melodist or about the Theological interpretation of the History*; Rubén Peretó Rivas, *„Vivir el presente y huir de la dispersión” como consigna en algunos autores de la patristica alejandrina y siríaca*; Fernando Martín, *San Agustín y los sentidos espirituales: el caso de la visión interior*; Manuel Correia, *La antropología pitagórica en el „De Institutione Musica” de Boecio*; Óscar Velázquez, *El bien y sus fines en la elaboración filosóficoteológica del „De ciuitate Dei”*; Andrés Covarrubias, *Los ejemplos personales como fundamento de convicción en San Agustín*; Gerald Cresta, *Ordo vivendi: la iluminación moral agustiniana en Buenaventura de Bagnoregio*; Guillaume Bady, *Quelques homélies pascales pseudo-chrysostomiennes inédites.*

Więcej informacji na ten temat można znaleźć na stronie internetowej: http://teologia.uc.cl/images/Noticias_2_sem_2017/X_seminario_patristicos_08_17/ProgramaXSEP.pdf.

9. III MIĘDZYNARODOWY KONGRES W UTRECHCIE

Trzeci Międzynarodowy Kongres nt. **Mistagogia wczesnego chrześcijaństwa i ciało** (*Early Christian Mystagogy and the Body*) organizuje w Utrechcie (Tilburg School of Catholic Theology oraz Museum Catharijneconvent, Holandia) w dniach **30 VIII - 1 IX 2017 r.** Holenderskie Centrum Badań Patrystycznych (Netherlands Centre for Patristic Research).

Mistagogia jest mniej lub bardziej formalnym procesem wtajemniczenia przez rytualne, sakramentalne i wychowawcze środki w dogłębnie odczuwaną obecność tajemnicy uważanej za przemianę życia osobistego. W okresie wczesnochrześcijańskim dwie

istniejące tradycje dotyczące ludzkiej fizyczności wpłynęły na wizję Kościoła i rozwój procesu wtajemniczenia w wiarę chrześcijańską. Pierwsza, mająca swe źródło w Biblii i w poszczególnych wątkach filozofii greckiej, podkreślała pozytywną wartość ciała, także dla duszy. W związku z tym Kościół nie tylko związał się z nią w różnych rytuałach, ale przyszedł stan, do jakiego każdy wierzący został wezwany, obrazował jako zmartwychwstanie i radosne życie wieczne w nowym uwielbionym ciele. Inną tradycją był platoński dualizm duszy i ciała, który miał tendencję do mówienia o ciele i jego popędach jako o obrazie wcześniejszego życia i do doradzania praktyki ascezy jako możliwości ucieczki z fizycznej rzeczywistości, która to odrywa od niewidzialnej i niematerialnej boskości. W tym nacisku na ascezę Ojcowie znajdowali również poparcie w listach Apostoła Pawła (np. 1Kor 9). Fakt, że ciało było faktycznie i ściśle zaangażowane w proces inicjacji – najwyraźniej w chrzcie – uważano raczej za metaforę. Od II wieku w mistagogii Kościoła zaczęło również odgrywać rolę martwe ciało świętych (Polikarp). Eucharystię sprawowano nad grobami męczenników, kościoły budowano nad lub w pobliżu grobów, a święci byli czczeni w obecności ich fizycznych szczątków. Później te ostatnie były wykorzystywane jako namacalne narzędzie boskiej mocy uzdrawiania, a cudowne uzdrowienie niemal zawsze prowadziło do nawrócenia. Wiele opowieści dotyczących takich zdarzeń było przytaczanych w homiliach pasterzy Kościoła, ich zadaniem zaś było dokonanie introspekcji słuchaczy prowadzącej do nawrócenia.

Dlatego organizatorzy kongresu zapraszają uczonych do zbadania roli ciała w relacjach z boskością, w teorii i w praktyce, u poszczególnych autorów lub w szerszych kontekstach dotyczących wczesnego chrześcijaństwa, oraz zastanowienia się, jak wyniki ich badań mogą być interpretowane w świetle współczesnego myślenia i praktyki.

Głównymi prelegentami będą dr Danuta Shanzer (Uniwersytet Wiedeński), dr Katarzyna Conybeare (Bryn Mawr College) oraz dr Caroline T. Schroeder (University of the Pacific). Materiały z kongresu zostaną opublikowane w serii *Late Antique History and Religion*. Więcej informacji można znaleźć na stronie internetowej: http://ls0091.uvt.nl/wordpress5/?page_id=17.

10. DOROCZNE SPOTKANIE SEKCJI PATRYSTYCZNEJ 2017

W dniach **19-21 IX 2017 r.** Sekcja Patrystyczna przy Komisji ds. Nauki Katolickiej Konferencji Episkopatu Polski organizuje swe doroczne zebranie w Opactwie Ojców Benedyktynów w Tyńcu (Kraków) nt. ***Teologia i duchowość monastyczna w epoce patrystycznej***. Spotkanie to będzie miało charakter szczególnie uroczysty, ponieważ organizatorzy zaplanowali również wręczenie Księgi Jubileuszowej (okolicznościowego tomu „Vox Patrum”) ks. prof. dr. hab. Bogdanowi Czeszowi z okazji 70. rocznicy urodzin i 40 lat pracy naukowo-dydaktycznej. W toku obrad przewidziano wygłoszenie następujących prelekcji: ks. prof. dr hab. Marek Starowieyski (Warszawa), *Od ascetów do zakonów*; ks. prof. dr hab. Leszek Misiarczyk (Warszawa), *Terapeuci – żydowscy prekursorzy monastycyzmu chrześcijańskiego w „De vita contemplativa” Filona z Aleksandrii*; ks. dr Arkadiusz Nocoń (Rzym), *Obraz Boga w „Apoftegmatach” Ojców Pustyni*; prof. dr hab. Leon Nieścior OMI (Warszawa), *Aleksandryjskie inspiracje w egzegezie Nila z Ancyry na podstawie jego pisma „O monastycznej ascezie”*; prof. dr hab. Agnes Bastit (Metz), *„Insignes monachi” – „quasi chorus beatorum”. Kościół akwilejski i życie wspólne duchownych około 370 r.*; ks. dr hab. Waldemar Turek (Rzym), *Praca fizyczna w życiu zakonnym: argumentacja św. Augustyna w „De opere monachorum”*; bp dr hab. Piotr Turzyński (Lublin – Radom), *Opieka nad chorymi jako droga do świętości według św. Doroteusza*

z *Gazy*; ks. prof. dr hab. Michał Kieling (Kalisz – Poznań), *Upadek czy rozwój? Monastyczna kultura intelektualna w Kościele zachodnim w okresie późnej starożytności na przykładzie Vivarium Kasjodora*; ks. dr Janusz Lewandowicz (Łódź), *Prawodawstwo zakonne Justyniana Wielkiego*; ks. dr Adam Wilczyński (Kielce), *Nauka o Duchu Świętym w pismach Grzegorza Wielkiego*; ks. dr Stanisław Adamiak (Warszawa), *Jak komputery pomagają odnaleźć mnichów-prezbiterów*; dr hab. Ewa Osek (Lublin), „... abyśmy nie karmili się pokarmem demonów”: *ascetyzm chrześcijański w Orygenesie „Contra Celsum” 8, 30 i ascetyzm pogański w Porfiriusza „De abstinencia” 2, 42-43*; dr Karolina Kochańczyk-Bonińska (Warszawa) – *Saloi – święci szaleńcy Chrystusa*; ks. dr hab. Marcin Wysocki (Lublin), *Pewniejsza nadzieja? Monastycyzm w epistolografii łacińskiej IV-V wieku*; ks. dr Wojciech Kamczyk (Katowice) – *Rola i miejsce wspólnoty monastycznej w Kościele według św. Augustyna*; ks. prof. dr hab. Paweł Wygralak (Poznań), *Znaczenie wyglądu zewnętrznego mnichów w realizacji rad ewangelicznych. Wskazania reguł galijskich i iberyjskich*; dr Szymon Hiziński OSB (Tyniec), „*Institutiones*” Jana Kasjana: *zagadnienie rodzaju literackiego*; dr Blanka Szymańska OSB (Elk), *Koncepcja wspólnoty w „Regule” św. Benedykta i „Regule dla dziewic” św. Cezarego z Arles*; ks. prof. dr hab. Jan Żelazny (Kraków) – ks. dr hab. Andrzej Uciecha (Katowice), *Mistyka w pismach ojców orientalnych. Izaak z Niniwy i Jan z Dalijata*; prof. dr hab. Mieczysław Celestyn Paczkowski OFM (Toruń), *Prostota, udawana głupota i szaleństwo dla Chrystusa w duchowości starożytnego monastycyzmu*.

Oprócz wyżej wymienionych referatów organizatorzy zaplanowali również zebranie sprawozdawczo-wyborcze, podczas którego zostanie dokonany wybór nowego zarządu Sekcji Patrystycznej.

11. XI DOROCZNA KONFERENCJA STOWARZYSZENIA STUDIÓW NAD WCZESNYM CHRZEŚCIJAŃSTWEM REGIONU AZJI I OCEANII

Stowarzyszenie Studiów nad Wczesnym Chrześcijaństwem Regionu Azji i Oceanii (Asia-Pacific Early Christian Studies Society), działające w ramach Australijskiego Katolickiego Uniwersytetu w Melbourne w Australii (Australian Catholic University in Melbourne), organizuje w dniach **22-24 IX 2017 r.** 11. już z kolei swą doroczną konferencję naukową. Temat tegorocznego spotkania to: ***Wczesnochrześcijańskie odpowiedzi na konflikty*** (*Early Christian Responses to Conflict*). Miejscem spotkania będzie kampus uniwersytecki (Victoria Parade/Brunswick Street, Melbourne).

Przewodnie referaty są następujące: Robin M. Jensen (University of Notre Dame, USA), *Spitting on Statues and Saving Hercules' Beard: The Conflict over Images (and Idols) in Early Christianity*; Boris Repschinski (University of Innsbruck), *Shift the Issue and Win the Fight? Rhetorical Strategies of Dealing with Conflicts in Matthew's Gospel*; Jonathan P. Conant (Brown University, Providence RI, USA), *Conflict, Trauma, and the Formation of an Early Christian Identity*. Ponadto w bardzo obszernym programie uwzględniono następujące prelekcje, podzielone na grupy tematyczne: **1A (Conflicting Scriptures)**: Sarah Cook (ACU Melbourne), *Matthew and Mark in the Context of Early Church Disputes*; Edwina Murphy (Morling College Sydney), *Imitating the Devil: Cyprian on Jealousy and Envy*; Matthew R. Crawford (ACU Melbourne), *Tolerating Contradiction: Eusebius of Caesarea's Response to Conflicts within the Fourfold Gospel*; **1B (Sacred Space and Holy Places)**: Naoki Kamimura (Tokyo Gakugei University), *Tertullian's Understanding of Sacred Places and the Differentiation of Christians from Pagans*; Richard Miles (University of Sydney), *Building Consensus in Sixth Century AD North Africa*;

Pauline Allen (ACU Brisbane / University of Pretoria / Sydney College of Divinity), *Two Foreign Saints in Palestine: Responses to Religious Conflict (5th-7th Centuries)*; **1C (Bishops at War with Pagans)**: Seumas Macdonald (Macquarie University), *Stoics and Epicureans and Anomoians, oh my: Polemical guilt by association in Gregory of Nyssa's „De Deitate”*; Natalie Mendes (University of Sydney), *The Gods Must be Crazy: Augustine's Reinvention of African Religion*; Daniel Hanigan (University of Sydney), *At the Crossroads of the Whole World: The Apophatic Theology of Etymology in Clement of Alexandria's „Protrepticus”*; **2A (Christians Managing Conflict)**: Alex Hon Ho Ip (Chung Chi Divinity School CUHK), *A Christian response to economic conflict in a Christian household*; Hiroshi Tone (Doshisha University), *Ambrose of Milan and the ‘audientia episcopalis’. A Bishop's Response to Disputes between Citizens*; Barry Craig (Diocese of Cairns), *Continuity and divergence in Innocent I's liturgical orthodoxy*; **2B (Conflicting Trinitarian Discourses)**: Pak Wah Lai (Biblical Graduate School of Theology, Singapore), *Friends, Foes and John Chrysostom's Trinitarian Discourse*; Ivan Bodrožić – Vanda Kraft Soić (Catholic Faculty of Theology, University of Zagreb), *St. Augustine's „De Trinitate” 1.7.14-1.8.15 as an Echo of Leporius' Case*; Dmitry Biriukov (National Research University Higher School of Economics), *The Arian Controversy of the Second Half of Fourth Century as a Debate over Universals*; **2C (Bishops at War with Other Bishops)**: *St John Chrysostom and Conflict in the Church: A model for the 21st Century?*; Bronwen Neil (Macquarie University / University of South Africa), *Addressing Doctrinal Conflict by Letter: Leo I on the Chalcedonian Controversy*; Wendy Mayer (Australian Lutheran College, University of Divinity / University of South Africa), *Peace inflaming War: Severian of Gabala, John Chrysostom and conflicting conceptual frames*; **3A (Responses to Imperial Persecution)**: David C. Sim (ACU Melbourne), *Benign Endurance or Active Vengeance? Responses to Violence in the Gospels of Mark and Matthew*; Ruth Sutcliffe (Christ College Sydney), *To flee... or Not to Flee? Matthew 10:23 and Third Century Perspectives on Flight in Persecution*; Hubertus R. Drobner (Paderborn University), *Martyrdom in Augustine's Preaching. The Transition from an Exterior to an Interior Conflict*; **3B (Rhetorical Responses to Religious Conflict)**: Mary Sheather (ACU Canberra), *The Apology of Justin Martyr and the Legatio of Athenagoras: Two Responses to the Challenge of Being a Christian in the Second Century*; Satoshi Ohtani (Tohoku University, Japan), *Philanthropia as a Result of Conflicts: A Deliberate Terminology in Late Antique Christian Historiography*; **3C (Disputation in Eastern Monasticism)**: Doru Costache (The Australian Institute for Orthodox Christian Studies), *Drawing Indoors the Line of Division: The „Letter to Diognetus” and the Fifth Spiritual Homily of Macarius*; Kosta Simic (ACU Brisbane), *Byzantine Liturgical Hymns as Instruments of Religious Polemics*; **4A (The Pelagian Controversy)**: Nozomu Yamada (Nanzan University), *Political and Ecclesiastical Perspectives on Julian of Eclanum's Theological Response in the Pelagian Controversy*; Makiko Sato (University of Toyama), *Lying as Human Nature: Augustine's Concept of Lies in the Pelagian Controversy*; Miyako Demura (Tohoku Gakuin University, Sendai), *Augustine's response to the Origenist Controversy in „De peccatorum meritis et remissione”*; **4B (Responses to Imperial Persecution)**: Geoffrey Dunn (University of Pretoria), *„Romani principes aduersum nos prouocantur”: Augustine of Hippo's Letter to Emeritus of Caesarea*; Ryan W. Strickler (Macquarie University), *Innocent Victims or Enemy Combatants? Persecution and Conflict in Seventh-Century Byzantium*; Michael Champion (ACU Melbourne), *Concepts of Justice in Late-Antique Historiography*; **4C (East versus West)**: Fabian Schulz (University of Tübingen), *Do Christ and the Apostles belong to the East or to the West? Space and Authority in the Fourth-Century Church*; Claudia Dobrinski (Paderborn), *Hotspot Ravenna in the 5th/6th Centuries*; Leonela Fundic (Macquarie University), *Picturing Conflicts between*

the Western and Eastern Churches in Byzantine Art; **5A (Disputation in Eastern Monasticism)**: Peter Steiger (Chaminade University, Hawaii), *(No) Sympathy for the Devil? Love of Spiritual Adversaries in the Writings of Didymus the Blind*; Jonathan L. Zecher (ACU Melbourne), *Arguing with Old Men: Tradition, Formation, and Disputation in Late Antique Gaza*; Alan Cadwallader (Charles Sturt University, Canberra), *The Devil Made You Do It: The Function of Mythological Dimensions of Conflict over the Healing Spring of St Michael of Chonai*; **5B (Doctrinal Conflict in Egypt)**: Hind Salah El-Din Somida Awad (Cairo University), *The Archangel Michael in Upper Egypt as a Response to the Arian-Nicene Conflict*; Mario Baghos (The Australian Institute for Orthodox Christian Studies), *Turbulence in Alexandria and the Conflicting Representations of Athanasius and Cyril*; Youhanna Nessim Youssef (ACU Melbourne), *Settling Conflicts through Theological Debates after the Council of Chalcedon*; **5C (Conflicts of Will)**: Wakako Hirano (Kobe College, Kyoto), *Nature, Will and Action according to Augustine*; Basil Lourié (St Petersburg), *A Freedom beyond Conflict: The Logic of Internal Conflict and the Free Will in Maximus the Confessor*; Jung Hun Bae (ACU Brisbane), *Almsgiving and the Therapy of the Soul in John Chrysostom's „Homilies on Matthew”*.

Więcej informacji na temat organizowanej konferencji można znaleźć na stronie internetowej: <http://www.cecs.acu.edu.au>.

12. PATRYSTYCZNA CHRYSOLOGIA ZE WSPÓŁCZESNEJ PERSPEKTYWY

W dniu **26 X 2017 r.** Heythrop College (University of London) organizuje jednodniowe sympozjum na temat: **Patrystyczna chrystologia ze współczesnej perspektywy** (*Patristic Christology from a Contemporary Perspective*). Obrady będą miały miejsce w Bellarmine Room (Kensington Square, London W8 5HN) Organizatorzy zainspirowani pracą Aarona Richesa, *On the Divine Unity of Christ* (Grand Rapids 2016, Eerdmans), uznanej przez wielu recenzentów jako jeden ze znaczących przyczynków ostatniego trzydziestolecia do tematyki przedmiotu, chcą zbadać, czy tradycja ukształtowana przez ekumeniczne sobory pierwszego tysiąclecia przyjęta na Wschodzie i Zachodzie, rzuca światło na współczesny dyskurs teologiczny i prowadzi do pełniejszego zrozumienia tajemnicy Chrystusa. W programie konferencji przewidziano następujące wystąpienia: Aaron Riches (Seminario Mayor de Granada), *Cyril of Alexandria as the standard of conciliar orthodoxy*; Benjamin Gleede (University of Tübingen), *Sonship as unicity-criterion for Christ's hypostasis*; Richard Price (Heythrop College), *Christology in the iconoclast controversy*; Johannes Hoff (Heythrop College), *Chalcedon – neither end nor beginning: Christology in a post-confessional age*.

Więcej informacji na ten temat można uzyskać na stronie internetowej: <http://www.heythrop.ac.uk/events/patristic-christology-contemporary-perspective>.

13. V DNI STUDIÓW PATRYSTYCZNYCH W BUENOS AIRES

Z okazji 1600. rocznicy powstania dzieła Orojzjusza *Historia adversus paganos* Instytut Studiów Historycznych (IEH, Universidad Nacional de Tres de Febrero) wspólnie z Biblioteką Augustyńską w Buenos Aires organizują **26-27 X 2017 r.** V Dni Studiów Patrystycznych pod przewodnim tematem: **Historia i historiografia chrześcijańska: starożytność, średniowiecze, wczesne wieki nowożytne** (*Historia e Historiografía cristianas: Antigüedad, Medioevo, Modernidad Temprana*). Miejsce spotkania to Ciudad Autónoma de Buenos Aires (Barrio de Villa Pueyrredon Av Nazca 3909 C1419DFC, Argentina).

Organizatorzy chcą na nowo przeanalizować różne wydarzenia, które doprowadziły do utworzenia Kościołów chrześcijańskich, jak również dążyć do wyjaśnienia ich znaczenia i wpływu na dziedzictwo kulturowe. Dlatego proponują też tak szeroki zakres badań w odniesieniu do historii, historycznej narracji, historiografii wczesnochrześcijańskiej, jak również recepcji Ojców Kościoła w tym zakresie w późniejszych wiekach. Do udziału są zaproszeni uczeni z różnych dziedzin wiedzy: filozofii, teologii, historii, lingwistyki itp., by mogli od strony własnej dyscypliny naukowej podzielić się wynikami swych badań w tym zakresie. W ten sposób organizatorzy mają też nadzieję budować mosty do „fuzji horyzontów”.

Więcej informacji można znaleźć na stronie internetowej: <http://investigacionagustiana.blogspot.ca/2017/05/va-jornadas-de-estudios-patristicos.html>

14. IV KONFERENCJA BIZANTYNISTYCZNA W LUBLINIE

Muzeum Lubelskie w Lublinie, Katedra Historii Kościoła w Starożytności i Średniowieczu KUL oraz Katedra Historii Starożytnej i Bizantyńskiej KUL w dniach **16-17 XI 2017 r.** organizuje IV Konferencję Bizantynistyczną z cyklu *Wybrane aspekty kultury bizantyńskiej* na temat: **Słowo i obraz w kulturze bizantyńskiej**. Konferencja ta ma być poświęcona analizie opisów literackich i ważnych dla kultury Bizancjum wizerunków, głównie ikon i fresków. W zakresie tekstów chodzi o opisy źródłowe ważnych wydarzeń w życiu konstantynopolińskiego dworu i patriarchatu, wydarzeń religijnych jako takich, bitew, etnogenezy i etnografii ludów barbarzyńskich oraz opisy miast lub poszczególnych ich budowli. Jest tutaj także miejsce na rozważania metodologiczne nad istotą ekfrazy w starożytności i w średniowieczu. Ważne miejsce zajmuje w tej perspektywie kwestia genezy tych opisów oraz ich historyczna transmisja, prowadząca do stworzenia konkretnego toposu literackiego. Wreszcie kolejnym ogniwem łańcucha jest oddziaływanie poszczególnych bizantyńskich toposów literackich na twórców zachodnioeuropejskich. Chodzi zatem o przedstawienia tych fragmentów źródeł literackich, które mogą uchodzić za swego rodzaju opisy-klucze, które odegrały w historii literatury bizantyńskiej rolę modelową i przyczyniły się do powstania swoistego ducha literatury bizantyńskiej. Podobnie ma się rzecz w zakresie przedstawień graficznych. Chodzi m.in. o ważne dla kultury Bizancjum mozaiki i ikony, np. Chrystusa-Pantokratora i Bogurodzicy, w kontekście ich genezy oraz ich funkcji religijnych i historyczno-społecznych, a następnie w aspekcie ich transmisji w czasie i w przestrzeni. W ten sposób obok toposu literackiego staje topos graficzny. Zarówno bizantyński topos literacki jak i bizantyński topos graficzny mają liczne powiązania z ich odpowiednikami w zachodniej części Europy. Wydobyciu tych wszystkich wspomnianych wyżej elementów na służyć właśnie niniejsza konferencja, na którą są zaproszeni zarówno historycy i historycy sztuki, jak również archeolodzy, filologowie klasyczni, historycy filozofii, patrolodzy oraz wszyscy zainteresowani powyższym tematem.

Miejscem obrad będzie słynna gotycka (ozdobiona freskami bizantyńskimi z pocz. XV w.) Kaplica Św. Trójcy na Zamku Lubelskim. Organizatorzy przewidują konieczność wniesienia opłaty konferencyjnej w wysokości ok. 200 zł, która będzie obejmowała koszty materiałów konferencyjnych oraz posiłków. W opłatę konferencyjną nie wchodzi koszt noclegów, które każdy uczestnik pokrywa we własnym zakresie. Opłatę konferencyjną będzie można uiścić już po przybyciu do Lublina. Odpowiednią fakturę wystawi dyrekcja „Domu na Podwalu” (ul. Podwale 15, 20-117 Lublin, tel. 81 532 41 38, strona: <http://domnapodwalu.pl>, e-mail: recepca@domnapodwalu.pl).

15. TOMASZ Z AKWINU I OJCOWIE GRECCY

W dniach **26-27 I 2018 r.** Aquinas Center for Theological Renewal działający przy Ave Maria University (Ave Maria, Florida, USA) oraz Thomistic Institute of the Pontifical Faculty of the Immaculate Conception (Washington, USA) organizują konferencję pod przewodnim tematem: *Tomasz z Akwinu i Ojcowie greccy* (*Thomas Aquinas and the Greek Fathers*). Udział w konferencji zapowiedziało wielu znanych naukowców, m.in.: Khaled Anatolios (University of Notre Dame), Joseph Wawrykow (University of Notre Dame), czy też Marcus Plested (Marquette University). Organizatorzy dość szeroko traktują wyżej wymieniony temat i będą uwzględniać w programie różne zagadnienia, jak np. zależności Tomasza z Akwinu od konkretnego greckiego Ojca Kościoła, tematy teologiczne greckiej patrystyki w nauczaniu Tomasza z Akwinu, własne badania Akwinaty nad greckimi Ojcami Kościoła, XX-wieczna i współczesna debata w teologii historycznej dotycząca zasad odnoszących się do scholastyki i ich zrewitalizowania, a także kwestie metodologii teologicznej dotyczące greckiej patrystyki i tomizmu.

Więcej informacji na ten temat można uzyskać na stronie internetowej: <https://www.aveconferences.com/aquinas-greekfathers>.

16. XLVI SPOTKANIE BADACZY STAROŻYTNEGO CHRZEŚCIJAŃSTWA

W dniach **10-12 V 2018 r.** Instytut Patrystyczny „Augustinianum” (Istituto Patristico „Augustinianum”) organizuje XLVI Spotkanie Badaczy Antyku Chrześcijańskiego pod przewodnim tematem: *Czas Boży, czas ludzki* (*Tempo di Dio, tempo dell'uomo*). „Quid est ergo tempus? Si nemo ex me quaerat, scio; si quaerenti explicare velim, nescio”. Słynne wyrażenie Augustyna (*Confessiones* XI 14, 17) wskazuje na duże trudności w określaniu czasu, który już od starożytności był przedmiotem intensywnych dociekań mitycznych i filozoficznych. Grecka refleksja filozoficzna zaproponowała różne perspektywy pojmowania temporalności; szczególne znaczenie miała koncepcja platońska, która widziała w czasie osłabiony obraz wieczności, która została uznana za nieruchomą, a zatem lepszą (Plato, *Timaios* 37d). Biblia zaś ma zasadniczo liniową wizję czasu, którą ujmowany jest nawet sam Bóg. Fakt, że w oczach Wszechmogącego „jeden dzień jest jak tysiąc lat, a tysiąc lat jak jeden dzień” (Ps. 90, 4 i 2P 3, 8) wskazuje, że nie zna On granic czasowych, tych, którym podlega życie każdego człowieka: czas Boży jawi się więc bardziej ilościowo niż jakościowo, w porównaniu z czasem ludzkim. Pierwsi chrześcijanie próbowali dokonać syntezy między tymi dwiema koncepcjami, ale nie obywało się to bezproblemowo. Jeśli apologeta przypisywali czasowość Bogu w związku z rodzeniem Logosu, to z kolei Orygenes ostro to krytykował, proponując w zamian wieczne zrodzenie (*De principiis* 2, 4). W każdym razie idea wieczności rozumiana jako absolutna ponadczasowość, która w końcu wydaje się przeważać nad bardziej prostą i intuicyjną ideą nieograniczonej czasowości, musi brać pod uwagę biblijne dane na temat zaangażowania Boga w sprawy ludzkie, w których interweniuje On albo za pośrednictwem zbawczych aktów indywidualnych, albo bardziej w spektakularny sposób – przez wcielenie Logosu. Te boskie interwencje wywołują dynamizm historii, która często jest wyrażana przez autorów chrześcijańskich poprzez periodyzację. Pisarze wczesnochrześcijańscy przystępnie podjęli w ten sposób próbę strukturyzacji biegu historii w formie, która pokazuje w niej ekonomię zbawienia. W ramach tak wytyczonych ram koncepcyjnych można znaleźć patrystyczną wizję, która jest bardziej bezpośrednio związana z ludzką koncepcją czasu. Ta optyka patrystyczna obejmuje w swym zakresie wieczność oznaczającą przejście życia od narodzin do śmierci, a jednocześnie zwraca uwagę na te

modele myślenia, które łączą koncepcje kultury grecko-rzymskiej z biblijnymi. Przyczynki naukowe (15 lub 25 minutowe), które będą podejmować tego rodzaju tematykę w zakresie I-VIII wieku (z perspektywy teologicznej, filozoficznej, egzegetycznej, historiograficznej, ikonograficznej i liturgicznej) można zgłaszać wraz z krótkim streszczeniem i CV do 30 XI 2017 r. na następujący adres: Segreteria Incontri Augustinianum, Via Paolo VI, 25 – 00193 Roma / Italia - Fax +39.06.68006298; e-mail: incontri@patristicum.org. Komitet Naukowy oceni poszczególne referaty i poinformuje zainteresowanych o przebiegu kwalifikacji.

17. INTERDYSCYPLINARNA KONFERENCJA W REGENSBURGU

W dniach **4-7 VII 2018 r.** prof. Harald Buchinger – kierownik Katedry Studiów Liturgicznych Uniwersytetu w Regensburgu we współpracy z grupą badawczą „Metropolität in der Vormoderne”, działającą także w ramach wspomnianego uniwersytetu, organizuje interdyscyplinarną konferencję naukową na temat: ***W kierunku prehistorii bizantyńskiego roku liturgicznego: homilie i liturgie świąteczne w późnoantycznym Konstantynopolu*** (*Towards the Prehistory of the Byzantine Liturgical Year: Festal Homilies and Festal Liturgies in Late Antique Constantinople*).

Choć bizantyński ryt należy do jednej z najważniejszych tradycji liturgicznych, to jego początki są bardzo niejasne. Źródła liturgiczne, w ścisłym tego słowa znaczeniu, którymi posługiwano się w kulcie, pojawiają się dopiero w średniowieczu. Tak więc rekonstrukcja ich pierwotnej formy opiera się głównie na wskazówkach z literatury patrystycznej. Homilie świąteczne są podstawowym źródłem tego, co można nazwać „prehistorią” bizantyńskiego roku liturgicznego. Ich badanie jest jednak skomplikowane przez to, że niemal wszystkie korpusy homiletyczne późnoantycznego Konstantynopola (pomijając Grzegorza z Nazjanzu) stwarzają poważne problemy dotyczące tożsamości literackiej i historycznej. Konieczne więc wydaje się podjęcie szczegółowych badań przed dokonaniem syntezy.

Konferencja ta, w zamiarze organizatorów, ma więc skoncentrować różne spojrzenia patrologów, liturgistów i bizantynistów na rozwój bizantyńskiego roku liturgicznego w świetle późnoantycznych homilii i tym samym zachęcić do interdyscyplinarnego dialogu. Więcej informacji na ten temat można znaleźć pod wskazanym adresem: https://www.aiep-iaps.org/sites/all/files/pdf/Regensburg_2018_CFP.pdf

18. XIV MIĘDZYNARODOWE KOŁOKWIUM O GRZEGORZU Z NYSSY

W dniu **4-7 IX 2018 r.** w Kolegium Bernardynów (Collège des Bernardins) w Paryżu odbędzie XIV Międzynarodowa Konferencja poświęcona Grzegorzowi z Nyssy pod przewodnim tytułem ***Homilie o Modlitwie Pańskiej i ich bizantyńska recepcja***. Jak zazwyczaj bywało w dotychczasowych tego rodzaju konferencjach o Grzegorzcu, każdej homilii będzie poświęcony oddzielny wykład z komentarzem.

Tym razem proponowane są następujące tematy: sztuka i umiejętności kaznodziej-skie Grzegorza; świat kaznodziei: społeczne i moralne aspekty jego homilii; egzegeza Modlitwy Pańskiej w odniesieniu do pozostałych dzieł Grzegorza oraz innych autorów patrystycznych; perspektywa Królestwa (eschatologia i współczesny świat); biblijne figury w homiliach; choroba, zdrowie i uzdrowienie ciała i duszy; modlitwa w homiliach: w porównaniu z innymi dziełami Grzegorza i w porównaniu z innymi autorami patrystycznymi; recepcja homilii w Bizancjum (egzegeza, teologia i duchowość). Językami oficjalnymi konferencji będą: francuski, angielski, włoski, niemiecki i hiszpański. Francuskie tłumaczenie zostanie opublikowane w kolekcji „Sources chrétiennes” jeszcze przed

terminem konferencji, dostępne będą również tłumaczenia angielskie. Propozycje wystąpień należy przesłać pocztą elektroniczną na następujący adres: colloque2018@gregoryofnyssa.org (do 30 IX 2017 r.) celem zakwalifikowania przez komitet naukowy; wyniki zostaną przekazane przed końcem 2017 r. Więcej informacji można znaleźć na stronie internetowej: <http://www.gregoryofnyssa.org>.

zebrał i opracował
Józef Figiel SDS – Lublin, KUL